

Antonio Baños: “La meva pàtria és la Meridiana”

Antonio Baños (Barcelona, 1967) és el candidat de la CUP a les eleccions al Parlament de Catalunya del proper 27-S. Un periodista veterà, de reminiscències en l'antiglobalització i ara activista de Súmate, l'entitat de castellanoparlants per la independència. Ha treballat en mitjans tan diferents com 'El Periódico', 'Público', TV3, La Sexta, COM Ràdio o la SER en els darrers 20 anys. Baños, amb camisa grisa però samarreta reivindicativa a sota, es reivindica com un indígena de la Meridiana. La manifestació d'aquest Onze de Setembre, per primera vegada a la història, passarà per sota de casa seva. Aprofito el passeig-crònica-entrevista amb Baños pels racons amagats de la Meridiana per preguntar-li, amb sentit crític, per la CUP, per Súmate i per Artur Mas.

Sergi Picazo

Ens trobem al cafè Siboney. Cantonada Meridiana amb Fabra i Puig. Un bar de referència per a Antonio Baños. “Buenos días! —El Baños posa veu rotunda, veu de demanar en un bar amb soroll de ‘tragaperras’, TVE1 i parròquia fent el ‘carajillo’ a la barra.— ¿Me pones un pincho moruno y una cerveza?”. Són les onze del matí. “Un agua para mí, natural si puede ser”, dic jo trencant un tòpic de periodistes. [Un dels degans d'això del periodisme, Josep Maria Martí](#), deia que, quan els periodistes van deixar de fumar i beure whisky a les redaccions per passar-se a les ampolles d'aigua, el te i les galetes d'arròs, va morir el periodisme. El Balta, cambrer del bar, em mira i diu: “Vaya amigotes te traes, Antonio”. Així comença l'entrevista-crònica-passeig per l'avinguda Meridiana de CRÍTIC amb el candidat de la CUP en les eleccions catalanes del 27-S. Aquest Onze de Setembre l'Assemblea Nacional Catalana ha proposat omplir aquesta avinguda de Barcelona per a l'anomenada [Via Lliure a la República Catalana](#). Com sempre reivindica, provocativament, Antonio Baños: “La meva pàtria és la Meridiana”.

Un conte del poeta **Mario Benedetti** narra com dos exiliats uruguaians es trobaven almenys un cop per setmana al cafè Cluny del bulevard Saint-Michel al **Quartier Latin de París** “per submergir-se en un joc sobre les geografies”. El joc era ben senzill. Un dels dos preguntava sobre un detall de la llunyana Montevideo: “Un edifici, un teatre, un arbre, o quin cafè hi havia a la cantonada de Rivera i Comercio, quantes portes d'entrada tenia la tribuna Colombes de l'estadi Centenario o quina era la parada final de la línia d'òmnibus 173”. El malaurat Benedetti exclama: “‘Pavadas’ que un inventa a l'exili per d'alguna manera convèncer-se que no s'està quedant sense paisatges, sense gent, sense cel, sense país”. El conte es titula ‘Geografías’.

Les geografies personals d'Antonio Baños són **la Meridiana entre l'Hipercor i el Canòdrom**, de l'Upper-Meridiana de Vilapicina —“Són els ‘pijos’ d'aquí!”— fins als llatins de l'Heron City i les places de Nou Barris. Ressonen noms de fàbriques mítiques com la Fabra i Coats, la Harry Walker,

la Maquinista o la Pegaso. “Tens blocs d’edificis verticals d’aquells dels seixanta; tens masies del segle XVI amb jardins; també tens el club de tennis Meridiana o un club de golf i al costat l’Heron City, que és el capitalisme global d’ara”. Aquests dies Societat Civil Catalana, ‘lobby’ espanyolista, ha muntat paradeta a l’avinguda-autopista a l’ombra d’algunes —el cert és que poquetes— estelades penjades als balcons i a les finestres.

Sorprenen alguns carrers de cases baixes al costat dels ‘bloques’. Al carrer de la Jota —abans els carrers en aquesta zona tenien noms de lletres— queden les restes del que havien estat algunes colònies d’obrers.

El periodista i ara polític explica que la seva família ja vivia allà quan ni tan sols existia la Meridiana. És un indígena de la Meridiana. Baños diu sempre que ell és **un autèntic català: “És a dir, amb els quatre avis de fora de Catalunya”**. Aquell avi vingut d’alguna de les geografies més castigades de les Espanyes era el vigilant d’uns laboratoris farmacèutics als terrenys on ara s’aixeca l’asfalt de la Meridiana. Va comprar un solar i va autoconstruir-se una caseta. Devia ser a finals del segle XIX o principis del XX. Vivien allà quan només hi havia camps, alguna fàbrica i el baixador de l’estació de tren de Sant Andreu Arenal. “Als anys seixanta, Barcelona arriba fins aquí. Els barcelonins eren com els ianquis i nosaltres els indis!”, riu. Anys després, la caseta va ser derruïda per construir uns blocs de pisos d’aquells alts de la Meridiana actual. Baños, gairebé cent anys després, segueix vivint al mateix solar. Tot això ho va explicar fa temps, entre cerveses, en una conversa esbojarrada entre l’escriptor **Kiko Amat** i ell a la revista digital [‘Gent Normal’](#).

Suposo que —tant de bo no passi mai, mai, mai!— si el Baños i jo ens trobem a l’exili a París —compartint tertúlia potser amb el **Lluís Rabell** i el **Raül Romeva**—, jugarem al joc de les ‘Geografies’ de Benedetti, i ell sempre preguntarà per ‘baretos’, teatres i canòdroms dels barris del nord de la Meridiana, com Sant Andreu, Nou Barris, el Congrés o Vilapicina, i ens guanyarà la partida perquè tot allò s’ho coneix bastant.

Hipercor serà sempre un símbol de la Meridiana contemporània. L’atemptat d’ETA al centre comercial de 1987 va marcar la vida al barri. Tothom recorda què estava fent aquell dia. A les 16.12 explotava un cotxe bomba a l’aparcament: 21 morts i 38 ferits. “A la meva mare la va salvar Tom Selleck!”, exclama el Baños. “Molts dies anava a comprar a l’Hipercor, però aquell migdia va preferir quedar-se a casa mirant a la tele la sèrie Magnum”.

“Puc dir que sóc espanyol”

Al llibre [‘La rebelión catalana’](#), que a l’edició en castellà té un pròleg d’**Isaac Rosa**, el Baños analista escrivia: “Vaig celebrar a crits el gol d’Iniesta i vaig plorar d’emoció a la Via Catalana, i em sento membre dels pobles d’Espanya i adversari del Regne d’Espanya. Admiro la literatura espanyola, el periodisme de Camba i Cunqueiro, el cinema de Berlanga i el flamenc de José Mercé”.

Entre la cervesa i el ‘pincho moruno’, el Baños destil·la amb ironia i provocació això:

— Jo podria dir que sóc espanyol. **Camões va dir allò de: “Parleu de castellans i portuguesos, perquè espanyols som tots”**. Jo penso en castellà, veig una continuïtat cultural espanyola o fins i tot del sud d’Europa. El que no vull és pertànyer a l’Estat espanyol. Però Espanya és intrencable. Les famílies, els amics, el ‘pueblo’, les tapes, el cinema, la literatura és impossible de trencar. El que volem trencar és l’Estat.

— **Aquest és un discurs que no s’ha fet gaire des del catalanisme hegemònic durant 30 anys. Per què ho dius, tot això? És una crítica encoberta?**

— Si hi ha un 45% o un 50% d'“indepes”, és precisament per això: perquè s'ha incorporat una gent que és catalana sense ser catalanista en el sentit clàssic d'Òmnium. Aquí ho veig molt al barri. Tinc molts amics que parlen castellà entre ells i parlen català als nens, o són castellanoparlants i li posen Biel al fill. Són catalans i se'n senten. Però no com a cosa ‘queca’, sinó com a cosa normal. No és un nou catalanisme, sinó una nova catalanitat. Això sempre ha passat en la història de Catalunya. S'estan generant catalanitats que els convergents més clàssics no detecten i que el PSC va menystenir. Intentaven dividir Catalunya entre els catalans bons ‘ferrusòlics’ i que diuen tres quarts i cinc de dues i els catalans xarnegos que podien ser catalans però no gaire i que havien de ser sempre representats per Felipe, la FECAC i la FERIA de Abril. El que passa és que això s'ha esgotat. Com s'han esgotat el PSC i CiU.

Baños, nascut l'any 1967, assegura que la seva generació és la que fa saltar pels aires el sistema a Catalunya. “Érem fills de ‘currantes’, vam ser els primers de la família a anar a la universitat, escoltem flamenc i rock, **ens agrada ‘La Roja’ però també parlem català i ens agrada Joel Joan, veiem TV3 però també la Cinco**, entenem l'espòli i els barracots de les escoles i vam veure a les notícies l'autobús del PP demanant una ‘firmita contra Catalunya’. Aquesta és la catalanitat que em ‘mola’”. Ell identifica aquest salt d'identitat amb aquella generació que avui pot tenir entre 40 i 50 anys i que, quan va morir Franco, no havia arribat a l'adolescència.

— Tu creus que la independència creix per aquesta gent dels barris obrers i castellanoparlants? Els de la Meridiana, per exemple.

— Si no fos per aquest canvi, l'independentisme no passaria mai d'aquell 20% o 25% de suport que havia tingut sempre. Per què ara és un 40% de sobte? Ja et dic jo que no és pel lideratge d'Artur Mas, sinó perquè molta gent s'hi ha incorporat. L'historiador **Xavier Díez** explica que Catalunya s'ha d'entendre com un país americà. Som a Europa, però és com si fóssim l'Uruguai. La identitat es va construir a base d'al·luvions. Català és aquell que baixava del vaixell i es quedava per sempre. La catalanitat ara ja és la dels dominicans del meu carrer.

Sentit Crític amb la CUP

Alguns diuen en aquesta bogeria que som les xarxes socials 2.0 que CRÍTIC som el “pamflet de la CUP”. Per això anuncio que em llançaré a fer tot de preguntes a la contra. Baños, escurant la cervesa, diu: “Som-hi”. S'ha de dir, per a qui no ho sàpiga, que ell és gat vell d'això del periodisme després de ‘currar’ a ‘El Periódico’, ‘Público’, TV3, La Sexta, COM Ràdio, Ràdio4 o la SER en els últims 20 anys.

— Malgrat dir que representen les classes populars, la CUP té un suport relativament baix als municipis i barris de classe obrera i castellanoparlants de l'àrea metropolitana de Barcelona malgrat el creixement experimentat els últims anys i malgrat que, dins d'aliances, ha aconseguit ser una força rellevant a Badalona, Cornellà o Gramenet.

— La CUP encara és petita en aquestes zones. Però ara hem triplicat vots. Nosaltres anem a pas de formigueta. Fa 10 anys, al Baix Llobregat no teníem ni presència i ara hi hem entrat.

— D'acord, però, Antonio, és veritat que la CUP té molts més vots a Girona, Sant Cugat o el barri de Gràcia que a l'Hospitalet, Sant Vicenç dels Horts o Nou Barris. Per què? Què falta? Com podeu augmentar aquest suports?

— La paraula és ruptura. Hem de proposar el debat entre continuïtat i ruptura. Si votes el PSOE i Pedro Sánchez, doncs tindràs quatre anys de continuïtat. Si vols un canvi real i estàs fins als nassos, cal anar a la ruptura entesa com a ruptura amb Convergència i ruptura amb l'Estat espanyol. El

sorgiment d'aquesta nova catalanitat és lent i, a més, tot això és un procés iniciat fa ben poquet. A la V de l'Onze de Setembre dels últims anys va anar molta gent de la Meridiana: però, en lloc de portar la samarreta groga de l'ANC, portaven la samarreta groga de l'educació pública. Aquesta gent, castellanoparlant, va a la Via Catalana però, 'ojo', amb les seves reivindicacions pròpies. Tot això és molt nou. La CUP només s'ha presentat un cop a les eleccions catalanes.

Baños, acostumat a dir tot el que pensa sense filtres, reconeix un tabú dins l'esquerra als barris 'working class' de Barcelona: **"Hi ha gent que va votar Ada Colau a Barcelona, votarà la CUP en les catalanes i potser vota Podem en les espanyoles"**. No és vot dual, és vot triple! "Jo no estic d'acord amb això, però té una coherència", matisa. "El que ells entenen que era ruptura a Barcelona va ser Colau. El que ells entenen que serà ruptura en les catalanes és la CUP. I el que entenen que a Espanya podria trencar el marc són els de Podem", conclou.

El Baños veí de la Meridiana em porta fins a l'anomenada plaça de la Tolerància. Entre l'Hiperco i els 'bloques'. Se sent la remor constant dels vuit carrils de la Meridiana —abans eren dotze!
Continuem l'entrevista. A la contra.

— Hi ha una part de possible votant de la CUP o que us va votar el 2012, però que ara té dubtes perquè pugueu investir Artur Mas com a president de la Generalitat. Explica això al lector de CRÍTIC.

— No votarem un sí a la investidura de Mas.

— D'acord, però, si Junts pel Sí necessita l'abstenció de la CUP per a la investidura?

— A veure. Hi ha uns condicionants. Primer, els independentistes hem de guanyar les eleccions. Segon, que Junts pel Sí no tingui majoria absoluta. Aleshores haurem de veure si hi ha un Govern de concentració, qui en forma part i per fer què. Si el Govern de concentració és amb el Pare Manel de conseller d'Economia, Romeva de president, etc... Vés a saber! Potser es fa un Govern i Artur Mas no és el president. Tot és molt volàtil. I el més important: què farà aquest futur Govern? Ara mateix podem votar no o podem abstenir-nos. Depèn de les negociacions i depèn de la força que tinguem. Si tot això es fa simplement per fer president Artur Mas, ja t'asseguro que nosaltres no el votarem. Si es fa un Govern de tall social i per fer la ruptura, potser la CUP es pot abstenir. I si Mas ha de ser el president, doncs potser ens abstindrem, però repeteixo que tot depèn de quin Govern faran i per fer què. Que Convergència, amb tot el que ha manat i el que ha sigut, depengui dels de la CUP és un escenari 'guai'.

— Però això implica que hi podria haver un intent de pacte entre la CUP i Convergència.

— Sí. Si la majoria per construir una república catalana depèn dels vots de la CUP, nosaltres hi serem, però no regalarem els nostres vots. Exigirem coses: aturada de desnonaments immediata, aturada de privatitzacions, pla de xoc d'emergència social. Crec que una part de Junts pel Sí —com el Pare Manel, Lluís Llach o Eduardo Reyes— hi estaria bastant d'acord a desobeir les polítiques d'austeritat. El que no farem serà quedar-nos al Regne d'Espanya perquè ens agafi la rabieta. Ni tampoc votarem Mas per la cara. No hem vingut a aplaudir ningú, però tampoc hem vingut a tirar a terra un projecte col·lectiu i popular.

Súmate i el mite del bon salvatge

Acabem el passeig tornant a l'avinguda Meridiana. Abans de marxar vull preguntar-li pel significat i el significat social de **Súmate** en la Catalunya del processisme. Estem donant voltes en barris que són -tot i que no tinc a mà cap enquesta que ho confirmi- clarament castellanoparlants. Baños és

membre actiu de l'organització, que es defineix com a entitat de castellanoparlants per la independència. Tinc alguns dubtes.

— Malgrat que ara sigueu molt coneguts, les idees de Súmate no són gaire representatives del sentiment majoritari de castellanoparlants a Catalunya. No?

— Som 400 socis. Seríem representatius si tinguéssim 400.000 socis. És clar! Som molt petits, però venim de Girona, l'Hospitalet o Santa Coloma, i tenim presència a tot arreu. L'independentisme i el catalanisme estan normalitzats. Quan jo tenia 20 anys, no se m'hauria acudit mai que a la Meridiana hi pogués haver 'indepes'. Després vaig descobrir que [Carles Castellanos](#) —activista independentista, membre de l'MDT i de la CUP— vivia al meu carrer. Súmate potser no és representatiu, però sí significatiu. Súmate ha fet molt més efecte entre els socis d'Òmnium que segurament entre els veïns del barri. És una llàstima. Però molts socis d'Òmnium no sabien ni que existíem: donaven per perduts aquests territoris.

— Per què a alguns els fa tanta gràcia que un castellanoparlant parli castellà en un míting sobiranista i digui que està a favor de la independència. No t'agradarà això. Però creus que el catalanisme conservador us utilitza a Súmate com a metàfora 'catalana' del [bon salvatge de Rousseau](#)?

— No m'agrada, no m'agrada! Però això ja ho hem parlat mil cops a Súmate. Ens hem barallat de bon rotllo amb Òmnium i l'ANC perquè entenguessin que hi ha un independentisme sentimentalment espanyol i per tal que evitessin cert folklore. A vegades alguns pensen que som com els indis i creuen que han d'anar a l'àrea metropolitana de Barcelona com si anessin al Far West. Alguns veuen els castellanoparlants gairebé com un exotisme. En som conscients perfectament.

Marxo. Voldria baixar caminant, però agafo el metro a **Fabra i Puig** per tornar a la redacció a ECOS, un espai de cooperatives a l'Eixample. La Meridiana queda lluny. Ep... Lluny de què? Depèn des d'on ens mirem: la Meridiana pot ser el centre o pot ser el Far West. La Meridiana, el barri d'en Baños i on l'ANC farà la seva gran festa per la Diada, sempre m'ha semblat un exemple perfecte de 'no-lloc'. [Els "no-llocs"](#) de Marc Augé s'identifiquen amb l'espai de trànsit i de flux, un territori de l'anonimat, on s'està sense ser-hi. Són les retòriques peatonals. Com el passadís d'un tren a la matinada. Com el transbordament de la línia verda a la groga del metro. En el no-lloc és on l'individu "adquireix el seu dret a l'anonimat després d'haver aportat la prova de la seva identitat". Això almenys és el que deia el gran antropòleg francès Marc Augé. **Serà la Meridiana un no-lloc per a l'independentisme?** Això li podria preguntar al Baños la propera vegada que el vegi.